

Studiu asupra tranziției

I.

Ghetuțele băiatului scârțâiau, nu se uscaseră de tot peste noapte.

Dădu să iasă în casa scării, dar se opri și întoarse capul spre ușă, căutând în beznă silueta lui taică-său. Văzând vârful aprins al țigării, o luă încet înaintea, pășind atent, ca pentru a nu-i trezi pe ceilalți. În urma lui, cheia se întoarse în broască de două ori. Capsulele gecii, rând pe rând încheiate. Bătând cu palma în balustrada rece ca gheața care îl curenta la fiecare atingere, coborî treptele două câte două.

La parter se băgă sub scară.

Lăsându-se pe genunchi, simți cărțile și caietele glisând unele pe copertele celorlalte, alunecându-i în spate, basculate spre capătul opus al ghiozdănoiuului. Cu obrazul lipit de mozaicul sclipind metalic în lumina zăpezii, care la rândul ei sclipea diamantin în lumina zorilor ce zi de zi se lăsau așteptați tot mai mult, tot mai gri și mai antipatici, băiatul găsi puii dormind pe cutiile de carton, strânși covrig, cu boturile vag conturate pe burta cheală a cățelei.

Puui, o prelungire ca o umbră de după-amiază, de după-amiază scandinavă de vară, pornind din burta cheală a cățelei.

Planul era să-l tragă afară pe-al lui, să-l cerceteze și să-l vâre sub o țâță mai plină. Dar în loc să întindă mâna spre puul maro, îl apucă pe cel mai mare și mai frumos, care avea botul alb și era al lui Elvis de la etajul trei, inamicul lui. Mângâindu-l, se întoarse cu el spre bărbat și i-l arătă, radiind de emoție.

– Lasă-l, mă, jos. Ți-am zis să nu mai pui mâna pe ei?!

Era roșu la față – cât se băgase în cotlonul lor, i se scursesese tot sângele-n cap. Însă la auzul vorbelor răgușite, rostite în silă de taică-său, îl trecu un fior rece.

Făcu din nou priză cu realitatea.

Se supuse și-i dădu drumul din mâini ca unei mingi pline de noroi, se șterse de pantaloni apoi îl împinse cu piciorul înspre cățea, care ridicase capul și urmărise toată scena confuză, delirând, sau poate doar înfrigurată, obosită, secătuită de puteri, fără să delireze.

Afară, un șablon gri, gri șobolan.

Liniște; cer balonat, care îți electrizează fesul. Pete de rugină, periferie.

Încercă să calce pe urmele tatălui său, cele mai proaspete, dar distanța dintre ele nu era pe măsura pașilor lui de copil. Trebuia să țopăie dintr-una într-alta. Se temu totuși

să nu-l enerveze și mai tare, așa că o luă prin zăpadă de-a dreptul – varianta plictisitoare. Ajuns lângă el, întinse mâna să-l apuce, dar bărbatul se feri.

– Ai pus mâna pe câinele ăla și acuma vrei să #\$\$%@!?! se răsti el aruncând țigara și suflând fumul în cealaltă parte.

Băiatul nu înțelese decât prima jumătate – suficient cât să se tragă instinctiv înapoi. Copiindu-i gestul repezit, băgă și el mâna în buzunarul gecii de fâș, în care își afundă apoi și bărbia. Suflând cald, se umezi la gură ca un copil mic mâncând o piersică prea coaptă; în tot acest răstimp, pășea în urma lui taică-său (printre trunchiurile groase de plopi, pe lângă mașinile amortite la marginea drumului, lăsând în urmă garajele și grădinile, gunoaietele... pe bătrânul care sorta dimineață de dimineață cojile de cartofi și de pâine, aruncându-le mai apoi în coșul căruței).

Ajunși în piață, bărbatul se opri în fața alimentarei.

– Du-te la mă-ta să-ți dea un corn, zise el, apoi își aprinse o țigară și trase lung din ea, uitându-se în urma băiatului care, patinând, împingea cu ambele mâini ușa grea de metal.

E prea moale, își zise în gând. E prea moale, îl mănâncă câinii.

Tarabele erau goale. Vântul viscolise zăpada, lăsând pe plăcile de beton blânde urâte de gheață. Magazinele de haine erau închise. Aprozarul era închis și el, fusese ultima toamnă de producție locală.

Serele erau la pământ.

În chioșcul de tablă, Gheorghe, fostul lui coleg de secție, se mișca în reluare în lumina portocalie a reșoului electric. Era daltonist, nu vedea bine banii, și dacă mai era și băut, îl înșelau la rest toți copiii. Deschidea la cincii în fiecare dimineață, așa se obișnuise. Dar acum era iarnă, fabrica dăduse multă lume în șomaj și serele erau la pământ. Noroc cu elevii din clasele mari, care-și mai luau câte-o țigară la bucată în drum spre școală... O eugenia, o pungă de pufuleți, o cutie de bulion, un cub de Galina Blanca... Copiii, gospodinele... Mare lucru nu mai avea nici el. Nu mai băgase marfă fiindcă nu se vindea.

– Ce-ai stat atâta?

– Era patroana, zise băiatul mimând o indignare plină de resemnare, mereu pe placul adulților.

– Păi și ce dacă era patroana?

Se plimbăse printre rafturi până îi făcuse maică-sa semn. Când nu era singură, n-avea ce să caute acolo, să bălească la marfă de față cu toată lumea.

– A trebuit s-aștept să se ducă-n spate.

Se luminase, așadar. Cei doi traversară atenți să nu alunecă, apoi o ținură tot așa, fără să schimbe o vorbă. La poarta școlii, băiatul grăbi pasul și intră. Înainte să se piardă printre colegi întoarse capul, dar fără să trădeze o intenție anume, fără să vrea să-și ia rămas-bun etc. Taică-său se uită la el, ridicându-se pe vârfuri, vrând parcă să zică ceva – dar ce?

Melancolie acută.

Făcu cale întoarsă fără grabă, fără să se gândească la nimic. Iritarea difuză pe care o simțise în prezența fiului său dispăru, lăsând loc unei melancolii acute. Traversă strada înapoi și intră în crâșma cartierului, care tocmai se deschisese și se umplea încet-încet de mușterii, în exclusivitate bărbați. Majoritatea singuri la câte o masă sau în picioare; lângă ușa, lângă geam, lângă lăzile de bere sau sprijinind câte-un perete, sorbind tărie contrafăcută la suta de mililitri, pe post de pansament gastric, pe post de mic dejun, pe post de mentosan. Bărbatul, rămas și el lângă bar, stătu o clipă cu paharul în dreptul buzelor, cântărind parcă dacă să-l dea sau nu pe gât dintr-o mișcare.

În spatele geamurilor murdare, peste clădirea de birouri a Avicolei, soarele spărsese norii și se ridicase cam de două etaje pe cer. Cineva intră și trânti ușa, care începu să scârțâie dând înainte și înapoi și trimise astfel o rază licărindă pe obrazul lui.

În crâșmă, deși aproape plin, era liniște ca în sala de așteptare de la dentist.

Soarele era sus.

Ce făceau toți acolo?

Bărbatul se strâmba după fiecare înghițitură ca după sirop de tuse.

Nici de fumat nu mai putea fuma; stinsese două țigări la jumătate. Se căzni cu ce mai avea în pahar și ieși afară la aer. Dacă nu se grăbea, la opt fix era la agenția loto.

Mașinile începuseră să circule în sus și-n jos, pe trotuare, în sus și-n jos, aprovizionând cu pâine, lactate, ouă, îngheșuind pietonii, dând impresia că se-ntâmplă ceva și în orașelul lor, în pătrățica lor, în cerculețul pizdii mării lor, agitănd oarecum atmosfera târgului de provincie.

Ce zi e azi? se întrebă el, dar evită să-și răspundă și se lăsă purtat printre oameni și sănii, ajungând dintr-una într-alta la zâmbetul casierei, pe care nu-l interiorizase cum trebuie la momentul potrivit.

Acasă nu putea s-o aducă. Intrând în bloc, i se confirmă.

(Un marinar uscat de sete urcase pe catarg; spera să vadă țărnel, nu să privească-n larg. Urcase până-n vârf ca să afle mirosurile, dulcețurile purtate de vânt, dar găsi numai vânt.)

Simți că se clatină, că-i fuge schela de sub picioare – de ce să se-apeuce? Se descălță, își atârnă geaca în cui, apoi dădu scaunul la o parte și deschise frigiderul. Luă câteva îmbucături direct dintr-o cratiță, întingând cu pâine.

Amărât, băgă cratița în frigider și intră în cameră, unde dădu drumul la televizor. Ce-i rămânea de făcut? Se întinse

pe canapea, ridicând un picior pe jumătatea de pe verticală, cea pliată și lipită de perete. La televizor rula o emisiune pe care o văzuse cu o seară în urmă. Pe doi, un film de dragoste. Se duse la geam să fumeze o țigară; ba nu, dădu la o parte perdeaua și se uită pe geamul care prinsese a face flori, căci era iarnă, și zăpada scânteietoare îi preluă pentru o clipă spleenul, anxietatea. Prin spatele blocului trecură doi câini. Erau mari și negri și păreau să se grăbească undeva – în orice caz, nu fugeau de frică, ci era mai degrabă ceva ca o certitudine în trapul lor diurn, hibernal.

II.

Când se trezi, sări din pat ca ars. Cât era ceasul? Trebuia să se ducă după băiat. Se încălță rapid, fără să-și mai lege șireturile, trase geaca pe el și ieși. Pe scări își aprinse a enșpea țigară. *Cum de dormise atât?* se miră simțindu-se sugrumat, expus, zguduit de vise teribile.

Cu o zi în urmă, la alimentară venise vecinul lor, care o amenințase pe nevastă-sa că le dă foc dacă-și închipuie că pot să-l lase în stradă.

Fabrica în care lucraseră amândoi dădea faliment. Începuse să vândă secții întregi dezvoltatorilor privați care, de cele mai multe ori, le vindeau mai departe la fier vechi. Utilaje, locomotive, vagoane, mii și mii de tone de fier, acolo, sub nasul lor. Dar ca să nu iasă scandal, conducerea era nevoită să găsească ceva, să le poată lua ochii miilor de oameni pe care îi dăduseră în șomaj. Majoritatea locuiau încă în căminele de nefamiliști, rămase acum la mâna lor. Blocurile veniseră la pachet cu fabricile și uzinele patriei, ce veniseră la pachet cu tinerii aduși la oraș în remorci, atrași de promisiunea apei curente, care avea să curgă chiar în casele lor prin una sau mai multe țevi. Acum, rămași fără locuri de muncă, doar cu țevile de apă curentă, tinerii de altădată se vedeau nevoiți să se întorcă la locurile de baștină. Îngroziți, oamenii căutau o soluție. Anunțul că ar putea să devină proprietari, să cumpere camerele în care stătuseră până atunci pe degeaba, stârnise în oraș o harababură de nedescris. Muncitorilor cu vechime mai mare de zece ani li se permitea să cumpere mai multe camere în același sistem avantajos de rate, întâietate având cei cu copii. Astfel, visul oricărui cap de familie era să pună mâna pe două sau trei camere aflate una lângă alta, să zidească ușile inutile și să spargă pereții, să reconfigureze încăperile și să le transforme în apartamente. Iar vecinul avea dreptate. Bărbatul se zbatuse și făcuse toate demersurile pentru camera în care locuia împreună cu soția și băiatul, precum și pentru cea de lângă, în care locuia el. Și, deși reacționase normal când i se explicase cum stă treaba, garantând că o să-și strângă lucrurile înainte de Crăciun, târziu în noapte se răzgândi. În zgomot de veselă spartă, bătrânul se apucase să-și strige măscările de nebun. La un moment dat,

spre amuzamentul copilului, iconița cu Sfânta Familie înconjurată de o liotă de amorași începuse să trepideze pe perete în ritmul loviturilor de topor.

Când se auzi strigat, își dădu seama că are pantalonii uzi până la genunchi. Îngheț de frică. Își așteptase tatăl în curtea școlii și, în timpul asta, bătorise zăpada rămasă nebătătorită peste zi de joaca lor. I se interzisese să plece singur acasă, dar din motive numai de ceilalți știute.

Ajunși din nou în piață, intrară în alimentară unde o găsiră pe femeie lângă raftul cu băuturi, așezând sticle cu eticheta la vedere. Sosise un sortiment nou de vodcă, Drink Lemon, iar bărbatul se arătă interesat.

– A mai venit?

– Nu, azi nu l-am văzut.

– Oare pe unde umblă, că nici eu nu l-am văzut?

– Dracu' să-l pieptene... Iartă-mă, Doamne, că zic așa!

– Auzi... Dă-mi și mie una de-asta, să văd cum e.

– Cum e... Spirt curat, cum să fie?

– Nu... Da'-s curios.

– Da' ia-ți, dom'le, când ți-am zis eu să nu-ți iei? Bag-o în geacă să nu te vadă careva.

Băiatul se oprise în fața raftului cu dulciuri și învârtea pe toate părțile un corn cu ciocolată. Îi era rușine să ceară, dar nici că se putea abține.

– N-avem bani, mamă, îi zise femeia și se duse după tejghea, de unde scoase o caramela. Ai dulceață acasă, adăugă împăciuitor. Uite, îți prăjește tata o felie de pâine și mănânci cu dulceață, bine?

Băiatul luă caramela și dădu din cap, după care se îndreptă spre ieșire. Planul eșuase.

Acasă era mai frig decât la școală. Se dezbracă rapid de costum și își trase un pulover peste cămașa în carouri albastre. Pe deasupra izmenelor puse o pereche de nădrați care îi rămăseseră mici, apoi îmbracă o bundiță împletită, primită în dar de la bunica. De sub canapea pescui o pereche de ciorapi de lână, tot de la bunica. Bărbatul băgă reșoul în priză și își turnă un pahar de vodcă. Când se înroșiră rezistențele, tăie două felii de pâine și le așeză pe marginea reșoului. La momentul potrivit, le întoarse pe cealaltă parte, lăsând să se vadă dungile înnegrite. Băiatul privi procesul îndeaproape.

– Așa, bagă-ți ciorapii în mâncare, îi zise copilului care își încălzea tâlpile alături. Vezi să nu-i pārlești, adăugă mai blajin, apoi scoase din frigider un borcan cu dulceață și unul cu untură de porc.

Păstrase vodcă de două degete în sticlă pentru când avea să se întoarcă. Ieșise din casă, dându-i pace băiatului care se apucase să-și facă temele. Îl lăsase în compania unor discursuri rostite în Parlament, treburi care lui nu-i spusese nimic niciodată. Astfel, când îl văzuse pe primul că se ridică, își încheie nasturii și se îndreptă spre tribună, se

ridică și el din pat, își încheie nasturii și ieși afară să-și caute ceva de făcut.

Păși atent pe lângă căței, care se aventuraseră în casa scării și puseseră monopol pe pragul de la intrare, pe care se chinuiau acum să-l treacă.

Norii stăteau înghesuiți deasupra orașului, între munți, de parcă n-ar fi fost destul cer pentru toată lumea. Frigul se înmuia dar norii, coborând tot mai jos, apăseau pe umerii lui mâncați de reumatism.

Avea să ningă din nou.

Cu pași măsuțați, privind în jos, o luă în partea cealaltă, spre lizieră.

Cuprins de o amorțală plăcută, înaintă încet printre trunchiuri putrede și beldii de alun, prin zăpada vârtoasă, cu crustă de macarons, care nu existau încă, printre copaci și tufe ca baloții de sârmă, amintindu-și de tinerețea lui *country*, de cătunul în care crescuse. La un moment dat i se pără că vede ceva mișcându-se în depărtare. Se opri și încercă să-și dea seama ce e, om sau arătare, dar nu reuși. Înălță capul și se uită la coroana uscată a copacului de care stătea sprijinit. Privi cerul, care se închisese deasupra lui ca o cutie deasupra chibriturilor. Când amurgise? Se așeză în zăpadă, sprijinit de trunchi, și își aprinse penultima țigară pe care avea s-o fumeze. Viața asta a lui – când amurgise?

Dinspre pădure se apropiară doi bărbați. Unul ținea un cal de căpăstru, iar calul trăgea după el un pin curățat de crengi. Sălta capul spre ei și îi recunoscă. Erau doi țigani prăpădiți, care umblau tot timpul după fier vechi. Îi mai vedea prin crâșmă, dar de obicei beau afară, în căruță, fiindcă puțeau și nu-i lăsa nimeni să stea la mese.

Când se opriră, îi cerură o țigară. Bărbatul ezită, dar scoase pachetul și le întinse câte una la fiecare.

– Foc? întrebă cel care ducea calul și părea mai bătrân.

Bărbatul îi aruncă chibriturile, mai scoase una și pentru el, ultima, o aprinse de la chiștoc apoi se sprijini din nou de copac, de data asta fără să se așeze. Țigani nu dădeau semne că ar avea de gând să-și vadă de drum. Fumau și se uitau unii la alții, toți trei, ca și când ar fi împărțit o faptă comună. Își trăgeau sufletul, dar de ce se uitau la el amândoi? Ce să-i facă? N-aveau ce să-i facă.

Și totuși, afară se inserase binișor și ei erau doi, în pădure, iar el unul, tot în pădure, unde nu l-ar fi auzit nimeni. Se ridică și făcu un pas într-o parte, în zăpadă. Piciorul se afundă puțin peste gleznă.

– Veniți de departe? sparse tăcerea.

Țigani se priviră și, fără să zică nimic, o luară din loc.

Trebuia să se-ntoarcă și el, dar îi era frică să treacă din nou pe lângă țigani. Privind în urma lor, se simți mic și neputincios. Așteptă să se îndepărteze îndeajuns și se rugă să nu cumva să-i treacă băiatului prin cap să coboare, să-și vadă câinii.

